

EL TEMPS DE LA VOLUNTAT

SALA, Jordi.

Quan arriba el migdia.

Institut del Teatre, Diputació de Barcelona

(Biblioteca Teatral, 89). Barcelona, 1995, 90 pàgines.

Joan Casas, membre del jurat que va concedir a l'obra *Quan arriba el migdia* el Premi Nacional Ignasi Iglésias en l'edició de 1994, escriu al pròleg del llibre aquí ressenyat una sèrie de consideracions crítiques que m'estalvien d'haver d'arriscar un comentari falsament rigorós i, és clar, de reproduir sense gaire traça ni escrúpols idees d'altri, erudites però de vegades òbvies. Només voldria apuntar un parell de matisos que no volen, ni poden, passar per correccions: la diversitat de registres dialogals no m'ha pas deixat, a mi, el «regust d'exercici» de què parla Casas, i dubto que els incisos «simbolistes» de l'escena 7, on coincideixen les tres virtualitats del personatge central, siguin incompatibles amb el mercat to realista de l'obra i, com afirma qui prologa, fills de la inseguretat de Sala i d'una certa desconfiança pel que fa a les habilitats del potencial lector: els indicis que recorren el discurs –la germana Sílvia, el personatge Sergi de la novel·la de Martí, el somni comú, els intervals (vegeu l'intel·ligent anàlisi que en fa Casas)– aboquen lògicament a l'aparició final de Sergi/Sònia/Sandra. Potser no era necessària, la confluència de dos discursos complementaris, però en qualsevol cas sí és lògica. I encara: aquest incís no entorpeix, *crec, el cop d'efecte d'un final* que, esperat o no, completa el perfil d'un edifici formal no gens gratuït, impecable en la seva economia.

Un fragment de l'escena 1 marca de forma decisiva el to i el missatge últim de l'obra: Martí i Sònia apunten la importància de la voluntat en la seva relació de parella. Més endavant, a l'escena 6, en *Sergi recrearà davant la Marta aquella afirmació nascuda d'un joc proçaç*: l'atzar i el destí a banda, «una gran part de la nostra vida, potser allò més important, depèn de nosaltres, de la nostra voluntat. Nosaltres ens fem». A l'escena 4, el novel·lista Martí afirma voler parlar «sobretot del pas del temps, de com ens anem fent grans, i de les relacions amb els pares i com determinen la vida de les persones, de les dificultats que implica madurar». Es tracta, apunta Joan Casas, de la tesi i la temàtica de *Quan arriba el migdia*: el superior paper de la llibertat en la definició de la pròpia autonomia i el recorregut temporal, aquest últim integrat formalment en la sàvia distribució de les vuit escenes, unes (2, 3 i 7) quinze anys anteriors a les altres (1, 4, 5, 6 i 8). La progressió matemàtica (1 + 2 + 3 (+ 1 + 1)) serveix perfectament a l'objecte del discurs.

En el difícil joc d'equilibris entre voluntat i temps triomfa inevitablement aquest últim, implacable fantasma segons la

canònica lliçó proustiana: els cossos provoquen dolor a aquells que els estimen perquè contenen, impenetrables, les hores del passat (aquí, per exemple, el sexe i la mort: en el passat però també en el present), i la voluntat és incapaç d'exercir un control absolut dels temors més fondos i les més grans esperances, en la mesura que aquells i aquestes no superen mai les nostres forces. Els personatges de l'obra de Sala semblen acceptar tàcitament les reserves potencials de l'individu, i potser per això saben o creuen saber com trobar l'equilibri afectiu i d'altra mena. La felicitat només és saludable per al cos, però és el dolor el que desenvolupa les forces de l'esperit, va escriure Proust perquè se'n servís algun dia un ressenyaire obtús amb dificultats perennes per superar l'expedient. Les dificultats, és clar, que planteja analitzar qualsevol obra referencialment poderosa. I la de Sala, sense dubte, ho és.

David Guixeras

